

Integracja szkolnictwa wyższego prawniczego
Ukrainy z europejską przestrzenią edukacyjną –
wyzwania bezpieczeństwa wewnętrznego
w czasie stanu wojennego

Інтеграція вищої юридичної освіти України з
європейським освітнім простором –
виклики внутрішньої безпеки під час
воєнного стану

Redakcja naukowa:
dr inż. Piotr Ponichtera,
dr Zoia Sharlovych

Łomża 2023

Литвиненко А. С. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ГІДНОЇ ПРАЦІ У ПРАВОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ	152
Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. КВАНТОВА ФІЛОСОФІЯ КРИПТОСИСТЕМИ УКРАЇНИ ЯК СПЕЦІАЛЬНО-ВІЙСЬКОВА ФОРМУЛА ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ: ЕНТРОПІЙНИЙ ПРОЦЕС ІНФОРМАЦІЙНОГО КАПІТАЛУ ЗНАНЬ	156
Любавіна В. ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРЕЗУМПЦІЇ НЕВИНУВАТОСТІ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОВЕДЕНОСТІ ВИНИ У ЗАКОНОДАВСТВІ СУЧАСНИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН	161
Myronchuk Z., Andrushko R. FORMATION OF A NEW PARADIGM FOR THE TRAINING OF ACCOUNTING AND TAXATION SPECIALISTS UNDER THE CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES IN UKRAINE	165
Мусіюк Т. В. СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ ..	169
Павленко Т. А. ПРОТИДІЯ РОСІЙСЬКІЙ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОПАГАНДИ: ДОСВІД КРАЇН ЛЮБЛІНСЬКОГО ТРИКУТНИКА	173
Павлова А. ОСМИСЛЕННЯ ВІЙНИ ЯК ДЕСТРУКТИВНОЇ СИЛИ Й СУСПІЛЬНОГО ЗЛА В УСНІЙ ТРАДИЦІЙНІЙ КУЛЬТУРІ	177
Панаско Ю. І. СОЦІАЛЬНИЙ ДІАЛОГ ЯК ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПРАВЕДЛИВИЙ СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН	181
Пахольчук О. П. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ З ПИТАНЬ ДИТЯЧОЇ ХІРУРГІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	184
Пивоваров В. В. ОСВІТА ЯК ПРОТИДІЯ КРИМІНАЛЬНІЙ ПОВЕДІНЦІ І НАСТУПНІЙ ПЕНАЛІЗАЦІЇ У ПОВОЄННИЙ ЧАС	188
Пілюгіна Т. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ПРАВНИЧОЇ ЛІНГВІСТИКИ У ВІТЧИЗНЯНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ	190
Плотнікова А. В. ЩОДО СОЦІАЛЬНОЇ ОБУМОВЛЕНОСТІ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ПОСОБНИЦТВА ДЕРЖАВІ-АГРЕСОРУ	193
Подуфалов П. ОСНОВИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО СУСПІЛЬСТВА	197
Поляков А. О. ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЩОДО НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	200
Проневич О., Коляда Т. ЛЕГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	204
Раневич О. ДО ПРОБЛЕМИ ДИСКРЕЦІЙНИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ОРГАНІВ У СФЕРІ ПЕНСІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	211
Резенкіна Н. О. ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ПРАЦІВНИКІВ ОСВІТИ В УМОВАХ РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ	214
Рим О. ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ РЕАГУВАННЯ НА КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ У СФЕРІ ОСВІТИ	217
Рудницька О. ЮРИДИЧНА КЛІНІЧНА ОСВІТА ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ПРАВНИКІВ	221

ДІЯЛЬНІСТЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЩОДО НАДАННЯ БЕЗОПЛАТНОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Поляков Андрій Олександрович, к. п. н., доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін, кримінального права і процесу, Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди, м. Харків, Україна

Постановка проблеми. Скористатися доступною та відкритою системою безоплатної правової допомоги – це є один із критеріїв демократичної правової держави. Широкі можливості, онлайн та очні формати, інтернет-консультування, сімейні та адміністративні справи, учасники бойових дій або багатодітні сім'ї – дуже важливим наразі є охоплення затребуваних юридичних питань різних суб'єктів правовідносин та форм надання допомоги. В Україні для ефективного налагодження роботи безоплатної правової допомоги (далі – БПД) створюється розгалужена система координації з регіональними центрами, представниками національної й патрульної поліції, благодійних фондів та Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та з європейськими експертами. Бо взаємодія в рамках партнерських відносин і запозичення досвіду взірцевих європейських країн, які мають історію та вироблене законодавче регулювання БПД зробіть інституції, які стоять на захисті прав людини ще більш наближеними до управління на принципах розуміння та поваги до людської гідності, недискримінації, доступності та високого правого рівня.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Надання безоплатної правової допомоги в зарубіжних країнах розглядалося у роботах І. С. Ковальчук, Н.О. Цюприк та інших.

Формулювання цілей тез. Цілями даної роботи є характеристика діяльності громадських організацій щодо надання безоплатної правової допомоги в країнах Європейського Союзу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Слід відзначити, що в різних країнах світу дуже різняться відповідні критерії. Кожна держава самостійно встановлює ці критерії, за якими визначається наявність права на безоплатну правову допомогу. У цілому можна виділити два: фінансовий – відсутність необхідних коштів і предметний – категорія справи. На думку експертів Ганни Колесник, голови Комітету захисту прав людини НААУ, Ігоря Светлічного, голови секції відновного правосуддя Комітету захисту прав людини НААУ, Лесі Бурчак, директора Лівобережного київського місцевого центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги аналіз законодавства деяких розвинених країн Європейського Союзу встановив, що в цих країнах часто застосовується поділ правової допомоги на два види: первинну і вторинну, як і в Україні. Проте в більшості країн ЄС відсутня абсолютно безоплатна для клієнтів правова допомога у цивільних справах, натомість існує часткова

оплата, тобто клієнт платить хоча б символічну суму. Правова допомога в кримінальних справах у Великій Британії забезпечується через фірми повірених (солісіторів) та адвокатів (баристерів) які працюють у приватній практиці [1].

Зокрема, в Німеччині особа, яка має нижче певної суми євро в місяць, має право отримати будь-який з видів безоплатної правової допомоги та при цьому на нього не покладається обов'язків щодо співфінансування послуг. При перевищенні цієї планки людина не має права претендувати на отримання безоплатної правової допомоги у вигляді консультування і позасудового представництва, але може скористатися допомогою представника в судовому розгляді. При цьому отримувач зобов'язаний щомісяця виплачувати внесок у розмірі від 15 до 300 євро (залежно від величини доходу). Усі приватні юристи країн Європейського Союзу присвячують частину свого вільного часу веденню справ, за які вони не отримують оплати. Це престижно і є справжнім *pro bono*. У Королівстві Данія, щоб покрити витрати на правову допомогу у цивільній справі, претендент повинен відповідати таким критеріям: не повинен заробляти більше ніж еквівалент приблизно 50 тисяч євро на рік і його вимоги (сторони в позові або спорі) повинні бути розумними [1].

Правова допомога в Італії передбачена італійським законодавством. Стаття 24 Конституції Італії гарантує доступ до правової допомоги та захисту (в цивільних, адміністративних і кримінальних справах) людям, які не в змозі незалежно оплатити послуги адвоката через нестачу їх доходу (приблизно, якщо дохід менше ніж прожитковий мінімум) [1].

І.С. Ковальчук приходять до висновку, що законодавство всіх цих країн визначає, що фінансування безоплатної правової допомоги здійснюється з державного бюджету, проте крім коштів державного бюджету з цією метою можуть використовуватися дозволені законодавством інші кошти [2, с. 225].

Отже, у кожній країні Європейського Союзу діють умови та правила БПД, які можна об'єднати за характерними ознаками:

- 1) закріплення права на правову допомогу на конституційному рівні;
- 2) залучення широкого кола суб'єктів надання БПД – громадяни, іноземці, туристи, біженці, інваліди, люди похилого віку, неповнолітні. Наразі кожна-держава учасниця створила максимально дієві механізми забезпечення соціальних прав вимушено переміщених осіб з України. Загалом активація режиму тимчасового колективного захисту для людей, які масово рятуються від війни в Україні, демонструє європейську солідарність щодо підтримки України та засвідчує прагнення європейців розділити переживання українців, які змушені були залишити власні домівки через бойові дії та шукати прихистку. Так, у Великій Британії

кожному члену родини, що прибув та отримав тимчасовий прихисток, надають одноразову виплату у розмірі £ 200, щоб допомогти покрити негайні виплати, доки особа освоїться [3];

3) первинна правова допомога надається безоплатно (тобто надання консультацій і роз'яснень з правових питань), а вторинна буде залежати від фінансового становища особи та може передбачати мінімальні суми для покриття. Також при вторинній допомозі враховується категорія справ, так у деяких країнах безоплатна правова допомога надається лише у кримінальних справах;

4) дотримання принципів верховенства права, законності, доступності та забезпечення якості безоплатної правової допомоги;

5) правозахисники, муніципальні органи, юристи, адвокати, які працюють у державних центрах надання правової допомоги, отримують заробітну плату, правозахисні організації фінансуються за рахунок благодійних внесків і грантів, проте приватні юристи витрачають свій час без будь-якого відшкодування;

6) наявна система звітності кількості звернень та статистичних даних, яка діє на принципах прозорості та інформаційної відкритості надаючи вільний доступ до ресурсів інформації та документів.

Висновки та перспективи подальших наукових пошуків. Отже, аналіз досвіду країн Європейського Союзу щодо порядку, підстав та державних гарантій надання БПД вказує, що цей інститут має уніфікований характер і чіткі організаційні критерії. БПД представлена потужним консультативним сектором, системою покриття витрат на правову допомогу та встановленими стандартами якості надання допомоги у цивільних, адміністративних справах та представництва у кримінальному процесі спираючись на рекомендації Ради Європи у цій сфері.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Колесник Г., Светлічний І., Бурчак Л. Огляд систем безоплатної правової допомоги у країнах Європейського союзу. *Вища школа адвокатури НААУ*. 2022. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/oglyad-system-bezoplatnoyi-pravovoyi-dopomogy-u-krayinah-uevropejskogo-soyuzu/>

2. Ковальчук І. С. Досвід зарубіжних країн з надання безоплатної правової допомоги: проблеми реалізації в Україні. *Правове життя сучасної України : матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу (м. Одеса, 16-17 травня 2013 р.) / відп. за вип. В. М. Дрьомін ; НУ "ОЮА". Півд. регіон. центр НАПрН України*. Одеса : Фенікс, 2013. Т. 2. С. 223-225.

3. Мнацакян С. Як забезпечуються соціальні права українців, які знайшли притулок в країнах ЄС – дослідження Ради Європи. *Громадський Простір*. 2022. URL: <https://www.prostir.ua/?news=yak-zabezpechuyutsya-sotsialni-prava-ukrajintsiy-yaki-znajshly-pryhystok-v-krajinah-es-doslidzhennya-rady-evropy>